

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 404/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Rastislavom Trnkom, Námestie SNP 75/26, Zvolen, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 53 Ek 977/2020 z 10. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že proti sťažovateľovi ako povinnému v 1. rade a jeho manželke [REDAKOVANÉ] (ďalej len „povinná v 2. rade“) sa vedie exekúcia o vymoženie nepeňažného plnenia na základe exekučného titulu – rozhodnutia mesta [REDAKOVANÉ] č. 602/2018/OVŽ – 13485/2018/MH z 31. októbra 2018, ktorým bola obom povinným uložená povinnosť odstrániť tam bližšie špecifikované stavby. Súdny exekútor [REDAKOVANÉ], poverený vykonaním exekúcie, predložil okresnému súdu návrh povinných na zastavenie exekúcie, ktorý odôvodnili tým, že majú všetky potrebné doklady a vyjadrenia v ich prospech. Oprávnený s návrhom na zastavenie exekúcie nesúhlasil a vo vyjadrení k nemu uviedol, že sťažovateľ a povinná v 2. rade nevyužili svoje právo podať proti exekučnému titulu opravný prostriedok, preto tento nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť.

3. Uznesením okresného súdu č. k. 53 Ek 977/2020 z 8. októbra 2020 vyšší súdny úradník návrh sťažovateľa a povinnej v 2. rade na zastavenie exekúcie zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že predmetom skúmania v danom štádiu konania nie sú okolnosti, za ktorých došlo k vydaniu exekučného titulu, resp. ktoré nastali ešte pred jeho vydaním. Ak sťažovateľ a povinná v 2. rade svoj návrh na zastavenie exekúcie odôvodnili tým, že disponujú všetkými potrebnými dokumentmi a vyjadreniami v ich prospech, ich procesnou obranou malo byť podanie oprávneného prostriedku (odvolania) proti exekučnému titulu. Vzhľadom na to, že okresný súd nezistil žiadne dôvody na zastavenie exekúcie podľa § 61k ods. 1 písm. a) až d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) a povinní nepredložili žiaden relevantný dôkaz, na základe ktorého by mohla byť exekúcia vedená proti nim zastavená, ich návrh na zastavenie exekúcie zamietol podľa § 61l ods. 3 Exekučného poriadku.

4. Proti predmetnému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal, že exekučný titul nie je materiálne vykonateľný, pretože v ňom absentuje presná špecifikácia stavieb, ktorých odstránenie bolo sťažovateľovi a povinnej v 2. rade nariadené. Uvedené je dôvodom na zastavenie exekúcie. Ďalej sťažovateľ nesúhlasil s priznaním náhrady trov exekučného konania oprávnenému, pretože jeho zastúpenie advokátom považoval za neúčelné. Rovnako tvrdil, že upovedomenie o začatí exekúcie je nepreskúmateľné v časti vyčíslených trov súdneho exekútora.

5. Napadnutým uznesením okresný súd sťažnosť sťažovateľa prvým výrokom zamietol ako nedôvodnú podľa § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), druhým výrokom priznal oprávnenému proti sťažovateľovi náhradu trov sťažnostného konania v sume 61,75 eur a tretím výrokom rozhodol, že sťažovateľovi nárok na náhradu trov sťažnostného konania nepriznáva. Sudca okresného súdu sa v celom rozsahu stotožnil so závermi prijatými vyšším súdnym úradníkom a vo vzťahu k námietkam sťažovateľa akcentoval koncentračnú zásadu vyjadrenú v § 61k ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorej je povinnosťou povinného uviesť a uplatniť všetky právne skutočnosti, ktoré nastali ku dňu podania jeho návrhu na zastavenie exekúcie, pričom ďalšie tvrdenia reagujúce napríklad na vyjadrenie oprávneného, resp. uvedené v sťažnosti, nie sú pre rozhodnutie súdu relevantné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu nasmeroval sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť, v ktorej po stručnej rekapitulácii skutkového stavu argumentuje, že okresný súd sa nedostatočne vysporiadal s jeho zásadnými námietkami uplatnenými v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, čo má za následok porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6.1. Konkrétne okresnému súdu vytyka, že mu neposkytol žiadnu odpoveď na jeho námietku týkajúcu sa materiálnej nevykonateľnosti exekučného titulu, pričom na tom nič nemení ani odkaz na § 61k ods. 2 Exekučného poriadku zakotvujúci koncentračnú zásadu. Podľa sťažovateľa je totiž okresný súd v každom štádiu exekučného konania povinný *ex offico* skúmať, či je exekučný titul vykonateľný. Predmetnou námietkou sa mal preto okresný súd náležite zaoberať. Sťažovateľ

súčasne zdôrazňuje, že v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka je možné uvádzať aj nové skutočnosti a dôkazy, preto ak okresný súd nebral do úvahy jeho predstretú námietku, postupoval „*príliš prísne a v konečnom dôsledku aj v rozpore so samotným poučením exekučného súdu v uznesení, ktorým zamietol návrh na zastavenie exekúcie...*“.

6.2. Sťažovateľ ďalej namieta, že okresným súdom ostala nepovšimnutá aj jeho druhá zásadná námietka týkajúca sa nároku oprávneného na náhradu trov konania. V tejto súvislosti opätovne uvádza, že oprávnenému ako orgánu verejnej správy neprináleží náhrada trov právneho zastúpenia, pretože mu nič nebránilo, aby k výkonu exekučného titulu pristúpil sám, teda bez podania návrhu na vykonanie exekúcie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Tvrdený zásah do svojich práv sťažovateľ identifikuje v nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré žiadnym spôsobom nereaguje na jeho kľúčové námietky predstreté v sťažnosti a tieto ostali ponechané bez povšimnutia.

8. Ústavný súd v prvom rade akcentuje doktrínu minimalizácie jeho zásahov do činnosti orgánov verejnej moci, čo vyplýva zo samotného postavenia ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti. Ústavný súd je povinný skúmať, či bolo konanie ako celok spravodlivé, avšak vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). Ústavný súd teda koriguje len tie najextrémnejšie excesy orgánov verejnej moci.

9. Súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04). Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na ujmu jedného z účastníkov súdneho konania. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03). Preto pri postupe všeobecných súdov treba dbať na to, aby zabezpečili taký prístup k súdnej

ochrane v exekučnom konaní, ktorý nie je diskriminačný bez primeraných a objektívne zdôvodniteľných okolností, ktoré vyplývajú priamo zo zákona (m. m. II. ÚS 143/02).

10. Imanentnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu je taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá.

11. V intenciách uvedenej judikatúry a v kontexte sťažostnej argumentácie sťažovateľa (zhrnutej v bode 6 tohto uznesenia) sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zameral na posúdenie, či okresný súd v napadnutom uznesení skutočne nereagoval na pre konanie podstatné výhrady sťažovateľa a či rozsah odôvodnenia napadnutého uznesenia nevybočuje z mantinelov práva na spravodlivý súdny proces.

12. Zamietnutie návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie podľa § 611 ods. 3 Exekučného poriadku vyšší súdny úradník odôvodnil neexistenciou dôvodov opodstatňujúcich zastavenie exekúcie a zároveň jej vedenie na základe spôsobilého exekučného titulu (rozhodnutia stavebného úradu), ktorý je formálne a materiálne vykonateľný a ktorý dosiaľ nebol zrušený, pričom námietky sťažovateľa smerujúce do základného konania považoval pre exekučné konanie za nepodstatné. Následne sudca okresného súdu napadnutým uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka ako nedôvodnú a s poukazom na § 202 ods. 2 Exekučného poriadku sa bez bližšieho odôvodnenia v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi obsiahnutými v danom uznesení.

13. Z obsahu sťažnosti nasmerovanej proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, ktorú sťažovateľ pripojil k ústavnej sťažnosti, vyplýva, že jeho zásadná námietka, s ktorou sa sudca okresného súdu podľa sťažovateľa žiadnym spôsobom nevysporiadal, sa týkala materiálnej nevykonateľnosti exekučného titulu spočívajúcej v nedostatočnej identifikácii stavieb, ktorých odstránenie bolo sťažovateľovi (a jeho manželke) uložené. Predmetná argumentácia bola pritom sťažovateľom zjavne prvýkrát uplatnená až v sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom, keďže v podanom návrhu na zastavenie exekúcie sťažovateľ len tvrdil, že disponuje všetkými listinami a vyjadreniami „v jeho prospech“.

14. Napriek tomu, že sudca okresného súdu rozhodujúci o sťažnosti sťažovateľa v napadnutom uznesení na predmetnú námietku osobitne nereagoval tak, ako to tvrdí sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, z bodu 11 napadnutého uznesenia je zrejmé, že sudca sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka, ktorý existencii dôvodov na zastavenie exekúcie podľa § 611 ods. 1 písm. a) až d) Exekučného poriadku, teda aj otázke spôsobilosti exekučného titulu venoval náležitú pozornosť a podrobne sa k nej vo svojom rozhodnutí vyjadril. Je tak možné konštatovať, že okresný súd nerezignoval na svoju povinnosť skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu už začatého exekučného konania.

15. Ústavný súd v súvislosti s touto prvou sťažnostnou námietkou dodáva, že pokiaľ sa súd rozhodne odkázať na odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie, je taký prístup prípustný za podmienky, že samotné rozhodnutie podriadeného súdu je možné považovať za dostatočne odôvodnené (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Boldea proti Rumunsku z 15. 2. 2007, sťažnosť č. 19997/02, bod 33, rozhodnutie vo veci Albert proti Rumunsku

zo 16. 2. 2010, sťažnosť č. 31911/03, bod 40). Európsky súd pre ľudské práva považuje odkaz na odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie za postačujúci aj vtedy, pokiaľ sťažovateľ vo svojom opravnom prostriedku uplatňuje v zásade rovnaký argument ako v predchádzajúcej fáze konania alebo žiadne špecifické výhrady voči napadnutému rozhodnutiu neuplatňuje (Meltex Lud. a Mesrop Movsesyan proti Arménsku, rozsudok zo 17. 6. 2008, sťažnosť č. 32283/04, bod 88).

16. Navyše, ústavnému súdu neuniklo, že predmetnú námietku o nedostatočnej identifikácii stavieb, ktorých odstránenie bolo sťažovateľovi exekučným titulom nariadené, sťažovateľ neuplatnil v pôvodnom (základnom) konaní, nevyužil možnosť podať proti rozhodnutiu stavebného úradu odvolanie, hoci bol o tomto jeho práve riadne poučený. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že jednou zo základných zásad práva je „*vigilantibus iura scripta sunt*“, teda bdelym patrí právo alebo nech si každý stráži svoje práva, ktorá zdôrazňuje aj vlastné pričinenie na ochranu svojich práv vyžadujúc, aby aj sťažovateľ sledoval svoje subjektívne práva a robil také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu. Sťažovateľ však zostal nečinný, a to až do momentu, keď sa oprávnený začal splnenia povinnosti sťažovateľom domáhať prostredníctvom exekúcie. Nie je preto možné akceptovať, aby nedostatok procesnej aktivity sťažovateľa v základnom konaní (ktorú sa snaží prekryť námietkou o materiálnej nevykonateľnosti exekučného titulu a tým i nezákonnosťou vedenia exekúcie) nemožno nahrádzať v konaní vykonávacom, pretože to vzhľadom na jeho účel, ktorý zdôraznil vo svojom uznesení aj vyšší súdny úradník a s ktorým sa sudca v napadnutom uznesení v celom rozsahu stotožnil, nie je prípustné.

17. Vo vzťahu k druhej námietke sťažovateľa týkajúcej sa trov konania (bod 6.2.) nie je možné okresnému súdu vytknúť, že poukázal na tzv. koncentračnú zásadu exekučného konania zakotvenú v § 61k ods. 2 Exekučného poriadku. Uvedená koncentrácia konania sa prejavuje v tom, že povinný pod ťarchou neprihliadnutia na jeho procesný úkon je povinný uviesť všetky relevantné tvrdenia a zároveň k tomu prislúchajúce dôkazné návrhy v lehote 15 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie. Ak ich podá oneskorene (napr. procesné tvrdenie či dôkazný návrh), súd na ne neprihliadne. Tým sa zvyšuje zodpovednosť účastníkov za svoje správanie v exekúcii. Exekučný súd aj so zreteľom na § 61k Exekučného poriadku, ako aj so zreteľom na § 245 CSP nemôže prihliadnuť na dôkazy, ktoré mohol účastník exekúcie použiť už pri podaní návrhu na zastavenie exekúcie, a teda nemôže vyhodnotiť sťažnosť ako dôvodnú a rozhodnúť podľa § 250 ods. 2 CSP. Je neprípustné v exekučnom konaní vzhľadom jeho podstatu a účel, aby si účastník exekúcie odkladal v talóne nejaké tvrdenia a dôkazy na účel predĺženia konania, resp. zvýšenia nákladov konania. Takéto konanie v nových procesných kódexoch zákonodarca odmietol pod ťarchou neprihliadnutia na takéto úkony, a to aj so zreteľom na povinnosť každého správať sa zodpovedne a efektívne v súdnom konaní. Keďže sťažovateľ nepochybne aj túto námietku uplatnil až v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, ústavný súd nepovažuje za ústavne neakceptovateľné a porušujúce označené práva sťažovateľa, ak sa okresný súd predmetnou námietkou nezaoberal, a to práve s poukazom na koncentračnú zásadu.

18. Vzhľadom na konkrétne okolnosti prejednávanej veci preto ústavnému súdu neostáva iné ako konštatovať, že z ústavnej sťažnosti ani písomností k nej priložených nevyplýva, že by pri rozhodovaní okresného súdu o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie došlo k porušeniu zákona a tým k porušeniu namietaných práv sťažovateľa. Ani skutočnosť, že sťažovateľ sa nestotožňuje s právnymi názormi okresného súdu, resp. že výsledok konania

nie je taký, aký si sťažovateľ želel, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práva na spravodlivé súdne konanie a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právny názor okresného súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 188/06).

19. Po preskúmaní napadnutého uznesenia (v spojení s odôvodnením uznesenia vyššieho súdneho úradníka) tak ústavný súd uzatvára, že v danom prípade neidentifikoval v záveroch formulovaných okresným súdom také vady, ktoré by mohli signalizovať porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu